

BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION
SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

MID-TERM EXAMINATION 2024-25

SANSKRIT

Class :VII
Date : 19.09.2024
Admission No.:

Duration : 3 Hrs
Max. Marks : 80
Roll No.:

खण्ड. क. अपठित गद्यांश

प्रश्न.1. निम्नलिखित अपठित गद्यांश पठित्वा एतदाधारित प्रश्नानाम् उत्तराणि चित्वा लिखत ।

दुःखानां मूलम् अज्ञानम् अस्ति इति महापुरुषैः कथितम्। यदि संसारात् अज्ञानस्य नाशः भवेत् तर्हि दुःखानां नाशः स्वयमेव भविष्यति इति तेषां मतम्। वस्तुतः अज्ञानात् एव लोके अनेके विकाराः अंधविश्वासादयः च उत्पन्ना भवन्ति। अज्ञानी जनः सर्वत्र दुःखितः शोषितः अपमानितः च भवति। अतः शिक्षा एव तस्य दुःखानि नाशयितुम् शक्नोति। अस्मात् अस्माभिः सर्वदा शिक्षा दानेन अशिक्षितानां जनानां सहायता कर्तव्या।

- क. दुःखानि किम् भवति ? (कष्ट / वाचाल / शिक्षा) 1
ख. दुःखानां मूलम् अज्ञानम् अस्ति इति कः कथम् ? (आलसी / महापुरुष / चोर) 1
ग. अंधविश्वास्य कः भवति ? (विकार / अच्छाई / चतुर) 1
घ. शिक्षा कस्य नाशयति ? (अहिंसा / अज्ञान / धर्म) 1

ii- निम्नप्रश्नान् उत्तराणि लिखत ।

- क. महापुरुष किम् कथितम् ? 1
ख. के जनाः दुःखिनः भवन्ति ? 1
ग. लोके काः उत्पन्ना भवन्ति ? 2
घ. अहम् कथम् जनानां सहायता कर्तव्यम् ? 2

प्र.2. विकल्भेयः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत –

15

i. ————— जनन्या सह गृहम् अगच्छम् ।

- क. त्वम् ख. अहम् ग. आवाम् घ. वयम्

ii. कार्यक्षेत्रे किम् करणीयम् ?

- क. शयनीयम् ख. त्वरणीयम् ग. वदनीयम् घ. पठनीयम्

iii. त्वं पितामहेन सह ——— ।

- क. अक्रीडतम् ख. अक्रीडत ग. अक्रीडः घ. ताः

iv. यूयं प्रसन्नाः ————— ।

- क. अभवताम् ख. अभवतम् ग. अभवताम् घ. अभवत्

v. त्वं कक्षायां कविताम् ————— ।

- क. अपठः ख. अपठाम् ग. अपठन् घ. अपठाव

vi. राखी स्वपाठम् ————— ।

- क. अस्मरत् ख. अस्मरम् ग. अगच्छतम् घ. अगच्छताम्

vii. मोहनः विद्यालयम् ——— ।

क. अगच्छत् ख. अगच्छः ग. अगच्छतम् घ. अगच्छताम्

viii. ——— अश्वः क्षेत्रे धावति ।

क. एके ख. एका ग. एकम् घ. एकः

ix. पिपीलिका ——— अपतत् ।

क. भूमौ ख. जले ग. आकाशे घ. पंके

x. पिपीलिकायाः चटकायाः च मैत्री ——— अभवत् ।

क. क्षणवती ख. अचिरवति ग. बलवती घ. शत्रु

xi. लोट् लकार है ?

क. भविष्यकाल ख. भूतकाल ग. वर्तमान काल घ. आज्ञार्थक

xii. आवाम् वीरौ ——— ।

क. आस्म् ख. आसीत् ग. आसम् घ. आस्व

xiii. ' गृधः ' शब्द का अर्थ क्या है ?

क. मिट्टी ख. गिद्ध ग. लकड़ी घ. सोना

xiv. ' श्रोतुम् ' शब्द का अर्थ क्या है ?

क. सुनने के लिए ख. जमीन ग. बीजेण घ. बोलने के लिए

xv. ' कार्यक्षेत्रे ' पद का विभक्ति ?

क. प्रथमा ख. सप्तमी ग. तृतीया घ. षष्ठी

प्र. 2. कर्तृपदैः सह मेलयत ।

5

क. अहं पादकन्दुकेन अखेलाम्
ख. वयम् जले अतरः
ग. आवाम् पुस्तकं गृहम् अनयम्
घ. त्वम् लेखान् अलिखत्
ङ. यूयं सदा सत्यम् अवदाव

प्र. 3. निम्नलिखित शब्दानां वर्ण-विच्छेदं कुरुत ।

5

क. वचसा ख. सततम् ग. वदनीयम्
घ. मनसा ङ. मया

प्र. 4. एकपदेन उत्तरत ।

5

क. मनसा सततं किं स्मरणीयम् । ख. वचसा सततं वदनीयम् ।
ग. जनाः रोगैः पीडिताः सन्ति ? घ. मण्डूकः कुपे अवसत् ।
ङ. गृधः कीदृशः आसीत् ?

प्र. 5. पूर्णपदेन उत्तरत लिखत ।

6

क. वृक्षत् पर्णं कुत्र पतति ?
ख. चटका पिपीलिका च कथं अवाताम् ?

ग. खगशिशवः कुत्र अवसन् ?

प्र. 6. क्रियापदानि लोट्लकारे परिवर्त्य वाक्यानि पुनः लिखत।

4

क. ताः स्त्रियः ओदनं पचन्ति।

ख. यूयं स्वदेशं गच्छथ।

ग. आवां संस्कृतं लेखं लिखावः।

घ. वयं वायुयानं रचयामः।

प्र. 7. निम्न वाक्यानि संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत। (कोई चार)

2

क. परोपकार परम धर्म है।

ख. संस्कृत भाषा संसार की सभी भाषाओं में प्राचीन है।

ग. मित्र और शत्रु व्यवहार से बनते हैं।

घ. पक्षी आकाश में उड़ते हैं।

ङ. हम सब ईश्वर को नमस्कार करते हैं।

प्र. 8. गम् (गच्छ) धातु के लोट्लकार (भूतकाल) से रूप लिखो।

3

प्र. 9. ईकारान्तस्य स्त्रीलिंगस्य 'मति' शब्दस्य शब्दरूपं लिखत।

5

प्र. 10. कोई दो श्लोक अर्थ सहित लिखिए।

5

प्र. 11. कश्मिंश्चित् विषये विज्ञापनस्य लेखनं कुरुत।

5

प्र. 12. अनुच्छेद लेखन (कोई एक)

5

क) मम प्रिय मित्रं

ख) स्वच्छं भारतम्

प्र. 13. चित्रवर्णनं कुरुत—

5

चित्रं दृष्ट्वा प्रदत्तशब्दानाम् आधारेण वाक्यानि पूरयत—

(कर्गदनौकाः , घनाः , वर्षायाः , हरीतिमा , प्रसन्नाः)

1) इदं _____ चित्रम् अस्ति।

2) आकाशे _____ दृश्यन्ते।

3) वर्षायां बालाः _____ भवन्ति।

4) बालाः _____ निर्माय वर्षाजले क्रीडन्ति।

5) वर्षाकारणेन सर्वत्र _____ भवति।
